

ВІДГУК

офіційного опонента доктора філологічних наук, професора

Інни Яківни Завальнюк

про дисертацію Юлії Петрівни Маслової

«Лінгвокогнітивні й комунікативно-прагматичні виміри українськомовного газетного дискурсу воєнного періоду», подану до захисту в спеціалізовану вчену раду Д 36.053.02 у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 – українська мова

Газетний дискурс воєнного періоду слугує потужним інструментом мобілізації й адаптації суспільної свідомості, де мова не лише фіксує події, а й експлікує живий, діалогічний та інтертекстуальний простір, конструює нові сенси екстремальної реальності. Така багатофункціональність газетного дискурсу, його когнітивно-прагматична синергія спричиняють складність, поліпарадигмальність дослідження. Саме в означеній царині зреалізовано науковий пошук Юлії Петрівни Маслової, результати якого оприлюднено в рецензованій дисертаційній праці.

Сфокусувавши увагу на пізнавальних та комунікативно-прагматичних механізмах газетного дискурсу, авторка інтерпретує його як динамічну багатокомпонентну формацію, у якій мовні моделі корелюють із позамовними чинниками, спричиненими інтенціями журналістів та умовами війни. Відразу зазначимо, що цей підхід вважаємо виправданим, оскільки він дав змогу: а) здійснити різноаспектний опис газетного дискурсу війни, синтезувавши когнітивну семантику, критичний дискурс-аналіз та візуальну семіотику; б) чітко дистанціюватися від суголосних за дискурсною проблематикою та схожими досліджувальними параметрами студій Світлани Вострової, Ольги Кирилюк, Ірини Колеснікової, Катерини Серажим, Ірини Шевченко та ін., засвідчивши дотримання принципів академічної доброчесності.

В українській дискурсології на сьогодні усталилася цілісна концепція різновекторної інтерпретації дискурсу, зокрема й медійного дискурсу війни, як когнітивно-комунікативного процесу з акцентами на фреймовій сегментації

інформаційного континууму, дериваційно-прагматичній типології воєнних лексичних інновацій, медіамультикодовості, специфіці лексикогенезису й неології (праці Флорія Бацевича, Наталії Денисової, Анатолія Загнітка, Жанни Колоїз, Наталії Костусяк, Марини Навальної, Олени Селіванової та ін.). Намагання лінгвістів інтегрувати «концептуальний і фреймовий аналіз, конструкційну граматику, теорію мовленнєвих актів й інференційну прагматику» (с. 25) у межах когнітивно-дискурсної парадигми та комунікативно-прагматичного підходу, безперечно, засвідчує глибину теоретико-методологічного підґрунтя, водночас даючи змогу зацентувати на малодосліджених явищах, вивчення яких не має давньої традиції.

З огляду на ці міркування не викликає жодних заперечень *актуальність* дисертаційної праці Ю. П. Маслової, оскільки комплексного лінгвокогнітивного й комунікативно-прагматичного аналізу українськомовного газетного дискурсу воєнного періоду донині здійснено не було. Дисертантці вдалося, з одного боку, із когнітивно-прагматичних позицій на новому, багатому ілюстративному матеріалі дослідити мовні й змістові моделі, за допомогою яких газетні тексти формують у читача уявлення про події, їхні причини та наслідки; з іншого боку, – простежити, як тексти впливають на адресата, фокусують на оцінних судженнях, експресивізують авторську позицію, спонукають до певних висновків і дій. У такий спосіб науковому загалу представлено розлогу медійну картину українськомовного воєнного дискурсу в проєкції на цілісне сприйняття реальності й посилення переконливості в умовах війни.

Творчо використовуючи вагомі досягнення не лише вітчизняних мовознавців, а й значної кількості зарубіжних (у спискові літератури – 246 іноземних джерел!) лінгвістів, філософів, соціологів (З. Гарріса, Е. Бенвеніста, М. Фуко, Ж. Дерріда, Т. ван Дейка, Д. Хаймса та ін.) у царині вивчення дискурсу загалом і медіадискурсу зокрема, Юлія Петрівна Маслова поставила за *мету* сформуванню комплексну лінгвокогнітивну та комунікативно-прагматичну модель українськомовного газетного дискурсу воєнного періоду, яка не лише охоплює процесуальні, ситуативні й функційно-

стилістичні параметри медіатексту, а й моделює когнітивні фрейми воєнної реальності, відтворює архітектуру ключових концептів, аналізуючи їх крізь призму гендерної специфіки та здатності здійснювати конкретний мовленнєвий вплив на аудиторію.

Особливо наголошуємо на тому, що авторка аналізованої дисертації обрала власний шлях пошуку, зосередивши творчі зусилля на розв'язання поставлених у роботі *завдань* (с. 21–22). Цьому посприяв передусім належний рівень її лінгвістичної ерудиції, що прислужилося для інтерпретації цілісної лінгвокогнітивної й комунікативно-прагматичної моделі українськомовного газетного дискурсу воєнного періоду шляхом опису й систематизації лексичних інновацій; розробці типології фреймових репрезентацій основних концептів; визначенню актуальних комунікативних стратегій; уточненню когнітивних механізмів маніпулятивного й переконувального впливу; аналізу візуально-знакових елементів емоційного сприйняття повідомлюваного. Результативна реалізація такої різновекторної пошукової стратегії, окресленої метою і завданнями, доцільне застосування методів (описового, теоретико-термінологійного, когнітивно-дискурсного, фреймово-семантичного лінгвостилістичного і прагматико-семіотичного аналізів, критичного дискурс-аналізу – с. 22–23) забезпечили належний рівень безсумнівної *наукової новизни*, употужнили істотний *особистий унесок* здобувача, запоручили *теоретичне значення* роботи (насамперед – для когнітивної лінгвістики, теорії мовленнєвих актів, дискурсології, семіотики мультимодальної комунікації, медіалінгвістики). Водночас *практичне значення* рецензованої студії пов'язане з достовірністю досягнутих результатів. Сама дисертантка зосереджує увагу на перспективності їх використання в редакційній, експертній та навчальній практиках (для медіамоніторингу та прагматичної експертизи текстів, у статутах, тренінгових модулях для редакцій і пресслужб, у царині фактчекінгу та ін.) (с. 27). На нашу ж думку, їх цінність полягає ще й у тому, що проаналізований матеріал може бути продуктивно використаний: а) у практиці загальнономовної та авторської лексикографії, при укладанні

словників різних типів (цьому може сприяти навіть розширення запропонованого в додатках глосарію неологізмів чи створення подібних); б) у лінгводидактиці, бо на базі живого, динамічного досліджуваного матеріалу можна вибудовувати лекційні, практичні заняття не лише для філологів, а й для журналістів, PR-менеджерів, рекламистів та інших фахівців із комунікацій (спираючись на глосарій неологізмів, здобувачі можуть вивчати процеси словотворення та семантичної деривації; виявляти й аналізувати маніпуляції чи приховані інтенції у медійних текстах; деконструювати меми або інфографіку задля вияву керованої персуазивності тощо).

Заслуговує на відзначення багатий *матеріал* дослідження, який показово репрезентує специфіку загальнонаціональної та регіонально маркованої медіаторчості: 90 газетних видань широкого хронологічного діапазону (2014–2025 рр.), понад 3 тисячі публікацій, приблизно 2 млн слововживань. Уважаємо, що така потужна емпірична база, на правду, дала змогу «відстежити діахронну динаміку лексичних інновацій, когнітивних схем і прагматичних стратегій у газетних текстах воєнного періоду» (с. 24), забезпечити «репрезентативність жанрово-тематичних зрізів, статистичну стійкість контекстних і метафоричних профілів та коректність інтерференцій у межах критеріальних текстів» (с. 25).

Варто акцентувати на цілісності дисертації з концептуального боку, дотриманні кваліфікативних ознак, виваженості й аргументованості висловлених у ній положень. Вступ ґрунтовний і самодостатній. У чотирьох розділах глибоко розв'язано актуалізовані проблеми, що посприяло послідовному описові лінгвокогнітивних і комунікативно-прагматичних параметрів українськомовного дискурсу періоду гібридної та повномасштабної війни росії проти України.

Окреслюючи полісемантичну природу дискурсу в сучасній лінгвістиці, проблему його інтерпретації в розрізі наук і дослідницьких вимірів (перший розділ дисертації – «Когнітивний і прагматичний аналіз українськомовного газетного дискурсу»), авторка формує теоретичне підґрунтя подальших

наукових пошуків: узагальнює відомості щодо феномена дискурсу (історія вивчення, методика структурування, стратегії аналізу), актуалізовує знання стосовно його полісемантичної природи, міждисциплінарного статусу, досить об'ємно розглядає основні напрямки вивчення дискурсу, варіантність його інтерпретацій в контексті сучасних лінгвістичних і суміжних із ними гуманітарних знань. У роботі, звісно ж, оперує мовно орієнтованою дефініцією дискурсу як складного комунікативного явища, що «охоплює текстову організацію, когнітивні структури, прагматичні чинники та соціокультурний контекст» (с. 43).

Безперечною заслугою здобувачки є опис аспектів впливу газетного дискурсу на формування мовної картини світу читачів, аналіз функційної специфіки та стилістичних маркерів – експресивних мовних засобів, риторичних фігур, видів акцентуації (позиційна, формально-графічна, синтаксично-морфологічна, інтермодальна) та її прийомів (графічне виокремлення, колірне маркованість, уживання лапок, уточнення, повторення), а також важливого когнітивно-прагматичного маркера – інтертекстуальності, яку зреалізовано в газетних текстах воєнного періоду «через референцію до світової й національної літератури, використання фольклорних і культурних елементів, експлуатацію колективних міфологем і концептуальних архетипів» (с. 135).

Ґрунтовністю лінгвістичного потрактування вирізняється другий розділ дисертації *«Лексичні процеси в українськомовному газетному дискурсі воєнного періоду»*, у якому окреслено лексико-семантичні зміни воєнної доби, з'ясовано, як активізуються різні тематичні групи (військова, медична, жаргонно-сленгова); а також схарактеризовано нові способи найменування, що допомагають осмислювати реальність, оцінювати події та впливати на читача.

Аналізуючи військову термінолексику як домінуючий ресурс газетного дискурсу воєнного періоду, який потрапляє до його складу через механізми термінологізації, неологізації, семантичного розширення, шляхом деривації і

навіть калькування, Юлія Петрівна справедливо наголошує на її адаптації, переосмисленні, адже постійною є потреба називати нові явища війни й інтегрувати ці номінації в українськомовний медійний простір. Дослідниця акцентує на специфіці базового концепту «війна», який у газетному дискурсі сьогодення поєднує кілька інтерпретативних площин (інструменталізація мови, актуалізація мовної політики, перлокутивна активація, метонімічне розширення, метафоричне фреймування) і водночас репрезентує дискурсну типологізацію (гібридна, інформаційна, дипломатична, енергетична), екстраполюючи змістову сутність у позавійськові сфери.

Переконливими, підтвердженими ілюстративно є міркування дисертантки стосовно актуалізації в газетному просторі лексико-семантичного поля воєнних дій, лексики на позначення типів зброї, боєприпасів, техніки, авіаційної та військово-морської термінології. Дослідниця спостерегла, що військова лексика в газетному дискурсі не лише номінує потрібні реалії, а й медіює суспільно-політичні процеси, надає мовленню динамічності, експресивності, виконує персуазивну, метафорико-оцінну функції та функцію фреймування подій.

Значно розширює лінгвістичне уявлення про військову лексику з'ясування того, як виникають, які феномени категоризують і які функції виконують воєнні неологізми й неосемантизми. Дисертантка виокремлює 10 основних функційних векторів цих одиниць в українськомовному газетному дискурсі періоду війни. Розгорнута ілюстративна база в межах деталізації цих векторів засвідчує неабиякий творчий потенціал рідної мови, адже продемонстровані в контекстному оточенні неологізми, за переконанням дослідниці, «не лише збагачують словниковий склад української мови, але й виконують важливу функцію у формуванні національної ідентичності, репрезентують онтологічні виміри й емоційний стан суспільства, слугують ефективним інструментом для підтримки бойового духу нації» (с. 172).

У роботі детально проаналізовано також військовий сленг. Умотивовано, що його використання в медійних текстах «створює ілюзію

«розмовної близькості», сприяє «емоційному залученню аудиторії та формуванню довіри до медійного джерела в умовах воєнного протистояння» (с. 175). Окреслено низку функцій, що їх зреалізують сленгові одиниці в досліджуваному контексті, виокремлено найтипівіші тематичні групи, схарактеризовано морфологічні та словотвірні моделі, які найактивніше використовують у структуруванні сленгізмів задля експресивізації викладу.

Функційно значущими в інтерпретації дисертантки постали також медична лексика, актуалізована в умовах війни, та трансформовані фразеологізми як засоби когнітивного осмислення реальності. Семантичний, морфологічний та синтаксичний аналіз медичних лексем дав змогу різнобічно схарактеризувати їхню роль і значення, зосередитися на змінах, творенні, функціонуванні в досліджуваному дискурсі. Види фразеологічних трансформацій проаналізовано в аспекті лінгво-комунікативного виміру, принагідно окреслено їхні функції.

Осмисленню газетного дискурсу крізь призму його змістового наповнення, спрямованого на виявлення нових тенденцій мовобуття, розкриттю процесів концептуалізації та категоризації дійсності, пізнанню глибинних сутностей жіночих і чоловічих образів у досліджуваній царині присвячено третій розділ дисертації – *«Концептуалізація й гендерно-маркована репрезентація війни в газетному дискурсі України»*.

Аналіз вербалізованих концептів «війна», «мир», «жінка», «чоловік» здійснено, урахувавши низку варіантів їхньої мовної реалізації, передусім експресивно навантажених і креативно змодельованих, на зразок: «війна» – «кіберфронт», «ІТ-армія», «денацифікація»; «мир» – «мирне життя», «мирне небо», «довгоочікуваний мир»; «жінка» – «жінка-військовослужбовець», «військовослужбовиця», «офіцерка», «воячка», «солдатка», «бійчиня»; «чоловік» – «доблесні і мужні воїни», «захисники-герої», «розумний бойовий офіцер» і под. Спостережено, що всі вищезгадані концепти є не лише об'єктами когнітивної репрезентації, але й елементами впливу на свідомість читача. У межах деяких концептів дослідниця зафіксувала й описала номінації

з пейоративною семантикою, зокрема на противагу героїчному чоловіку-захиснику в українськомовному газетному дискурсі представлено й чоловіка-девіанта («ухилянт», «боягуз», «зрадник», «мародер»), який порушує утрадиційнені моделі поведінки. У розгалужених номінативних полях кожного концепту зацікавлення викликають тропеїчні конструкції («цвіт нації», «воїн світла», «янгол-охоронець», «лицар неба», «дика орда душогубів»), авторські неологізми («горе-геополітик», «орк-генерал»), які акцентують на емоційно-оцінній креативності.

Чимало уваги в дисертації приділено заголовку – стрижневому елементові тексту, який слугує когнітивним орієнтиром для читача, «забезпечує первинну селекцію інформації та формує комунікативний вектор сприйняття» (с. 231). Детально схарактеризовано типові гендерні образи, через які заголовки моделюють соціальні ролі й поведінку в умовах війни. Аналіз газетних заголовків дав змогу Юлії Петрівні виявити рівень гендерної асиметрії в мовленнєвій практиці через використання стереотипізованих словосполучень «сильна стать» / «слабка стать». До того ж, на численних прикладах продемонстровано, як увагу читача привертають не лише мовні засоби оформлення заголовків (тропи, фразеологізми, словотвірні форманти, синтаксичні експресивні побудови та ін.) як оригінальні стилістичні прийоми вираження думки, а й наявність гендерно стереотипних номінацій і маркерів.

Викликає неабияке зацікавлення репрезентація явища модифікації стереотипів, експлікованих у концептах. Спираючись на прагматичний аналіз, дисертантка виокремлює функції таких лексем і вказує на зміни. До прикладу, констатує, що стереотип «Берегиня» наразі еволюціонує, репрезентуючи жінку як «синергію традиційних і нових соціальних ролей» (с. 247). Такі спостереження уможливили висновок про розхитування традиційних гендерних уявлень, про нівелювання гендерних стереотипів і навіть про інтеграцію нових концептів у традиційний дискурс (пор. «тато в декреті», «жінки на війні»).

Повноту студіювання дискурсу війни забезпечує осмислення репрезентації образів жінок і чоловіків. Описуючи стереотипи, на яких базується образ жінки в національній свідомості нашого народу, дослідниця фіксує динаміку усталених ролей: «жінка-матір», «жінка-берегиня», «жінка-породілля», «жінка-красуня» → «жінка-біженка», «жінка-волонтерка», «жінка-доброволець», «жінка-солдатка», «жінка-командирка», чим засвідчує експлікацію вагомості соціальної ролі жінок, переконливо постулює ідею гендерної рівності. Аналіз чоловічих медійних образів здійснено із когнітивних, лінгвістичних та соціокультурних позицій за допомогою унікального інструментарію – методу «шести капелюхів» Едварда де Боно, що дало змогу виявити мультиракурсний характер цих образів, розмежувати «фактичний, афективний, креативний» (с. 278) типи медійного зображення.

Четвертий розділ дисертації – *«Комунікативні стратегії, експресивність і візуально-семіотичні засоби персуазії»* – теж виконано кваліфіковано, з покликанням на численні ілюстрації. Це найбільша за обсягом і концепційно виважена структурна частина, у якій газетний дискурс схарактеризовано з позицій його впливу на процеси сприйняття, інтерпретації та концептуалізації дійсності.

Дисертантка розширює лінгвістичне уявлення про газетний дискурс воєнного періоду, детально аналізуючи 8 когнітивно-прагматичних стратегій, синтез яких засвідчує їхню кореляцію й інтегральний результат.

До успішно виконаних завдань належить й окреслення специфіки використання мовних засобів експресивізації й вираження емоційності в українськомовному газетному дискурсі досліджуваного періоду. Стилiстично маркованих засобів у цій царині засвідчено чимало: емоційно забарвлені лексеми, експресивні синтаксичні побудови, прецедентні тексти, тропи й фігури мови тощо.

Заслугує поцінування ґрунтовний аналіз паремійного масиву концептів «війна», «мир», «дім», «ворог», «воля», «влада», які, за переконанням авторки дисертації, слугують вагомим засобом вираження в

газетному дискурсі, адже найкраще ілюструють ментальність, історію, традиції українського народу, ретранслюють його національну культуру. Послідовно доведено, що паремії створюють у текстах потужний прагматичний ефект, слугуючи символами соціальної відповідальності, суверенності, прихованих конфліктів, втрати безпеки та ін.

Помітним у роботі є докладний опис стратегій метафоризації, які допомагають «змістити уявлення про жахливі воєнні реалії в зону зрозуміліших для широкої аудиторії категорій» (с. 353). Ці стратегії авторка висвітлює крізь призму зооморфних метафор, удокладнюючи характеристику їхніх різновидів, стилістичну роль і функційну значущість у газетному контексті воєнного сьогодення.

Установлено, що на емоційне сприйняття, окрім вербальних засобів, впливає візуалізація, здатна зреалізовувати в газетному тексті низку функцій, сутність яких дисертантка чітко окреслює, переконуючи, що візуальні елементи (фото, графіка, підписи) посилюють сприйняття інформації й водночас сильніше впливають на емоції, а прийоми візуалізації – кадрвання, ракурс, контраст – зосереджують увагу не лише на фактах, а й на деталях.

Оригінальним здобутком рецензованої наукової праці вважаємо опис специфіки використання мемів та карикатур у газетному дискурсі воєнного періоду, орієнтованих на різні тематичні вектори. Їх здобувачка скрупульозно описує з огляду на прагматичну впливовість, стратегійну комунікативну роль у критичному осмисленні подій і формуванні контекстного сприйняття соціально-політичної реальності.

Варто відзначити також повноту, аргументованість і вдалу структурованість *висновків* (як до розділів, так і до роботи загалом), що є продуманими, скоординованими із завданнями і метою дослідження фрагментами наукової теорії.

Важливим доповненням слугують додатки.

Попри незаперечні позитиви роботи – її наукову новизну, теоретичну вартість, переконливий за обсягом ілюстративний матеріал, ретельність

виконаного лінгвістичного аналізу, стилістичну вправність, зауважимо, що рецензована дисертація не позбавлена деяких дискусійних моментів. Висловлюємо щодо цього такі зауваження й побажання:

1. У першому розділі *«Когнітивний і прагматичний аналіз українськомовного газетного дискурсу»*, який є розлогим теоретичним підґрунтям для подальшого аналізу обраного об'єкта й предмета, впадає в око підрозділ 1.4 *«Лінгвокогнітивна організація газетного дискурсу воєнного періоду»*. У ньому, на нашу думку, забагато уваги приділено теорії, яка торкається газетного дискурсу загалом (с. 74–83), щоправда, подекуди, наприклад, на с. 79 з'являється приклад фрейму «війна» та її елементів або ж на с. 80 – приклад метафори війни, які якимось чином наближують виклад до потрактування дискурсу *воєнного періоду*, як задекларовано в назві підрозділу. Зрештою, лише с. 84–85 відбивають сутність цієї назви. Уважаємо, що доцільніше було б зосередитися саме на специфіці газетного дискурсу війни й наочно презентувати компоненти його лінгвокогнітивної організації. Щоправда, у змісті роботи назва підрозділу не містить словосполучення «воєнного періоду». Очевидно, за задумом дисертантки і в підрозділі 1.4 *«Лінгвокогнітивна організація газетного дискурсу»*, і в підрозділі 1.5 *«Газетний дискурс як лінгвокогнітивне моделювання мовної картини світу»* мова мала йти про газетний дискурс загалом. Тоді їх варто було б об'єднати як такі, що логічно поєднуються через спільний фокус на взаємодії мови, мислення й репрезентації реальності в газетному дискурсі, назвавши, наприклад, *«Лінгвокогнітивна організація газетного дискурсу як модель мовної картини світу»*. У такий спосіб дисертантка уникла б надлишку теорії, яка, за нашим переконанням, має «обслуговувати» аналіз, а не існувати окремішньо.

2. Наприкінці другого розділу дисертації (підрозділ 2.1 *«Військова лексика: експлікаційні механізми»*) Юлія Петрівна Маслова слушно зауважує, що «військовий сектор є системним «донором» неологізмів...» (с. 150). Логічним продовженням цієї думки слугував би матеріал про воєнні

неологізми як динамічний аспект військової лексики та про військовий сленг як соціально маркований пласт цієї самої лексики, який можна було б оформити в одному підрозділі 2.1 «Військова лексика...», деталізуючи в підпунктах (2.1.1 «Воєнні неологізми...» та 2.1.2 «Військовий сленг...»). На нашу думку, таке структурування є виправданим, оскільки в такому разі єдине когнітивне поле (військова лексика) буде доповнене аналізом компонентів його внутрішньої диференціації (неологізмів і сленгізмів).

3. Характеризуючи образ жінки крізь призму мовно-дискурсних засобів і ціннісних орієнтирів у третьому розділі дисертації, здобувачка зауважує, що «тему війни й участі жінок у військових подіях систематично репрезентовано в різножанрових матеріалах ГД, що охоплюють аналітичні статті, замітки та інформаційні повідомлення» (с. 260). Можемо погодитися з цим лише частково, адже висвітлення цієї теми, переконані, на разі можна спостерігати не лише в окреслених жанрових різновидах, а й у всіх жанрових групах – інформаційній, аналітичній, художньо-публіцистичній і навіть у рекламній (від інформаційних її підвидів до гібридних), тобто від інформаційних повідомлень – до репортажів, інтерв'ю, нарисів, бренд-сторі, коли цінності постають через досвід (чим не аксіологічний вимір?). Доречно було б не лише переформулювати згадану тезу, а й зіставити наративізацію жіночого досвіду війни в жанрах різних груп, щоб дізнатися, чи їхні домінуючі дискурсивні характеристики (фактографічність, оцінність, образність) впливають на зміну типів репрезентації жіночих образів?

4. У четвертому розділі дисертаційної праці дослідниця досить скрупульозно, з оперттям на ілюстративний матеріал характеризує 8 когнітивно-прагматичних комунікативних стратегій (с. 298–310), проте в узагальнювальній інформації (с. 310) не згадує про *стратегії емоційної маніпуляції та конструювання наративу жертви і справедливості*, описані на с. 303–304, натомість коротко характеризує *стратегію використання політичних та військових лексем*, про яку в підрозділі не йшлося. На нашу

думку, не завадило б уніфікувати цей перелік, що посилює логіку сприйняття науково виваженої і цікаво інтерпретованої інформації.

5. Аналізуючи категорію експресивності в газетному дискурсі воєнного періоду, Юлія Петрівна Маслова слушно зауважує, що вона виявляється на різних рівнях мови і є домінантною ознакою досліджуваних текстів. На жаль, у царині експресивних синтаксичних засобів, очевидно, через недогляд, виявлено неточність у кваліфікації речень *Ми боремося за правду; Ми переможемо!* як спонукальних (с. 323). Водночас погоджуємося з висновком, що в газетних текстах експресивність на синтаксичному рівні «зреалізовано через комбінацію окличних речень, синтаксичного паралелізму, анафори, спонукальних конструкцій та акумулятивного синтаксису» (с. 323), проте реченнєвих ілюстрацій на підтвердження факту експресивного вияву деяких одиниць, зокрема синтаксичного паралелізму, синтаксичної анафори, спонукальних структур, дисертантка не подає, що, на нашу думку, дещо послаблює результативність аналізу згаданих засобів експресивізації газетного простору.

Звісно, висловлені зауваження мають характер побажань і жодною мірою не знижують наукового рівня дисертаційної праці, не впливають на її загальну концепцію й обрану методологію.

Опубліковані з теми дисертації 42 праці (18 – у виданнях категорії «Б», 4 – у виданнях категорії «А», 12 – у виданнях інших держав та ін.) досить повно презентують сутність дослідження. Рецензована робота пройшла достатню апробацію на міжнародних та всеукраїнських наукових форумах.

З огляду на обсяг, структуру й технічне оформлення і дисертація, і реферат, який презентує синтезований виклад основних результатів дослідження, відповідають чинним вимогам.

Порушень академічної доброчесності, фальсифікацій та сфабрикованих теоретичних положень не виявлено.

Уважаємо, що дисертація *«Лінгвокогнітивні й комунікативно-прагматичні виміри українськомовного газетного дискурсу воєнного періоду»* –

актуальне, новаторське, ґрунтовне дослідження, яке відповідає вимогам МОН України, зокрема «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року, № 1197 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 928 від 30 липня 2025 р.), а його авторка – *Юлія Петрівна Маслова* – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 – українська мова.

Офіційний опонент –
 доктор філологічних наук, професор,
 завідувач кафедри журналістики,
 реклами та зв'язків з громадськістю
 Вінницького державного педагогічного
 університету імені Михайла Коцюбинського

І. Я. Завальнюк

